

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2–6 A 11, 00580 Helsinki
jaana.vetikko@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

28.5.2025

Pohjois-Savon ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi

Viite Lausuntopyyntö 16.4.2025 (POSELY/1194/2024). Lausuntopyyntö Vuoksen vesistön järvitaimenkantojen toimenpideohjelmasta 2025–2035

Asia Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto Vuoksen vesistön järvitaimenkantojen toimenpideohjelmaksi vuosille 2025–2035

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut lausuntopyynnön aineistoon koskien Vuoksen vesistön järvitaimenkantojen toimenpideohjelmaa 2025–2035 ja lausuu asiasta kunnioittavasti seuraavaa.

Kalastuslain (379/2015) keskeisenä tavoitteena on turvata kalalajien luontainen elinkierto, ja järjestää kalavarojen kestävä käyttö ja hoito parhaaseen saatavilla olevaan tietoon perustuen. Toimenpideohjelmassa todetaan, että vaeltavan järvitaimennaaran kutukoko on vähintään 60 cm. **SVK:n näkemyksen mukaan rasvaeväleikatun taimenen alamitan nostolla (60 cm) edistetään vaeltavien ja syönnöksellä olevien taimenten elinkierron toteutumista, joka on myös yksi kalastuslain keskeisimmistä tavoitteista.** Toimenpidettä tukee verkkokalastuksen riittävä alueellinen, ajallinen ja solmuvälillinen rajoittaminen siten, että säätely ottaa huomioon vaelluksella olevan järvitaimenen Vuoksen alueella myös muilta osin kuin pinta- ja välivesipyynnissä (22–80 mm). Liian pieninä pyydyt lohikalat ovat taloudellisten sekä ekologisten resurssien tuhlaamista, eivätkä tue laissa esitettyä tavoitetilaa. Taimenen alamitan nostaminen tukee myös järvilohen suojelua sekä mahdollistaa säätelytoimenpiteiden yhtenäistämistä verkkokalastuksessa.

Vuoksen alueella on toteutettu ja tullaan toteuttamaan laajoja kunnostustoimia taimenen lisääntymisalueilla. Toimenpideohjelmassa ehdotetaan kärkekohteiden ja niiden suualueiden rauhoittamista kalastukselta. **SVK pitää toimenpidettä perusteltuna, sillä estämällä kalojen vapaan kulun lisääntymis- ja vaellusalueiden välillä voidaan vesittää kunnostustoimista saatavat hyödyt.** Kalojen esteetön vaellusmahdollisuus järviolueen kapeissa salmissa lisää myös kunnostustoimista saatavaa hyötyä.

SVK vetoaa kalatalousviranomaisiin ja heidän kauttaan kalatalousalueisiin, että järvitaimenen pyynti Vuoksen vesistöalueen virtavesissä ohjataan tutkimustiedon mukaisesti: kaikkeen taimenen vapakalastukseen sallitaan vain väkäsättömät koukut, koukkujen kärkeen rajautuessa kolmeen, minkä lisäksi pyynti on keskeytettävä, mikäli veden lämpötila nousee yli +20c. **SVK katsoo, että pelkkä lisääntymisalueiden rauhoittaminen jää vaikuttavuudeltaan vajavaiseksi, jos taimenta saa pyytää muilla alueilla sellaisilla menetelmillä ja sellaisissa**

olosuhteissa, jotka ovat omiaan aiheuttamaan vapautettavien kalojen kuolleisuutta ja vaurioita. Lisäksi SVK toteaa, että nykyinen kahluukieltokäytäntö on riittämätön, koska se ei ota huomioon lainkaan kylmää kevättä ja viivästynyttä poikasten kuoriutumista. **SVK vetoaa kalatalousviranomaiseen, että kahluukieltoja ohjattaisiin nykyistä adaptiivisemmin koko Vuoksen alueella.**

SVK katsoo, että merkittävimpien lisääntymis- ja pienpoikasalueiden ajallinen rauhoittaminen kalastukselta on perusteltua taimenkannan suojelemiseksi. Nämä alueet tulisi kuitenkin nimetä ja rajata selvemmin jo suunnitteluvaiheessa. **Taimenen kalastuksen kieltäminen järvioltailla 1.6.-30.8. tukee sekä järvitaimenten että järvilohien suojelua.**

Toimenpideohjelmassa tuodaan esille, että luonnossa lisääntyvän järvitaimenkannan kokoa sekä olemassaoloa säätelee voimakkaasti järvikalastus. **SVK huomauttaa, että toimenpideohjelma tuo esille vapaa-ajankalastuksen merkityksen taimenkannoille, mutta ammattimaista kalastusta ja sen vaikutuksia (mm. troolikalastus), ei toimenpideohjelmassa oteta huomioon.** SVK katsoo, että myös kaupallisen kalastuksen alueellinen ohjaus tulee asettaa järvitaimenkantojen toimenpideohjelman tavoitteita tukevaksi.

Toimenpideohjelmassa korostetaan viestinnän ja tiedotuksen merkitystä sen toimeenpanossa. **SVK:n mielestä tiedotuksen suuntaaminen kaikille kalastajaryhmille on tärkeää taimenen ja muiden Vuoksen alueen uhanalaisten kalojen suojelun tukemiseksi.** SVK muistuttaa, että tiedotustyötä kalojen asianmukaisesta vapauttamisesta sekä voimassa olevista rajoituksista erityisesti viehekalastuksessa tehdään jatkuvasti, ja sitä voidaan tarvittaessa myös tehostaa.

SVK:n näkemyksen mukaan Vuoksen aluetta tulisi edelleen kehittää houkuttelevaksi vapaa-ajankalastuksen ja kalastusmatkailun kohteeksi. SVK tukee linjaa, jossa kalastuksen säätely ja alueelliset ohjaustoimenpiteet asetetaan tutkitun tiedon mukaisiksi siten, että kalastusta ei rajoiteta enempää kuin on tarpeen tavoitteiden saamiseksi.

TAUSTAA

Pohjois-Savon ELY-keskus on tilannut konsulttityönä päivityksen Vuoksen vesistöalueen järvitaimenkantojen toimenpideohjelmasta. Päivitys korvaa aiemman ohjelman ja se on laadittu vuosille 2025–2035. Toimenpideohjelmassa kuvataan Vuoksen vesistön järvitaimenkannan nykytila sekä esitetään toimenpiteitä, jotka edesauttavat kannan palauttamista. Ohjelman pääpaino on entistä tehokkaammissa toimenpiteissä. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että taimen esiintyisi vaeltavana muotona mahdollisimman monessa virtavedessä, joiden kunnostetut kutu- ja poikastuotantoalueet ovat täysimääräisessä käytössä. Järvitaimenella tarkoitetaan tässä ohjelmassa Vuoksen vesistöalueen vaeltavia taimenkantoja.

Toimenpideohjelma viimeistellään lausuntokierroksen jälkeen ELY-keskuksen virkatyönä. Nyt lausuttavana oleva ohjelma on tarkoitettu kalastuslain (379/2015) 34 §:n tarkoittamaksi valtakunnalliseksi kalavarojen hoitosuunnitelmaksi, jonka maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa ja joka on otettava huomioon alueellisia käyttö- ja hoitosuunnitelmia laadittaessa ja täytäntöön pantaessa sekä järjestettäessä kalastusta yleisillä vesialueilla.

Toimenpideohjelmassa esitetään kalastusta koskeviksi toimenpiteiksi seuraavaa (suora lainaus hakemuksesta):

1. Taimenen kohdennettu kalastus kielletään kokonaan kärkikohteissa olevilla lisääntymisalueilla vähintään 5 vuodeksi.

perustelut: kärkikohteiden taimenkannat eivät ole elpyneet vaan taantuneet edelleen tähän mennessä käytetyillä kalastuksen sääntelykeinoilla, siksi tarvitaan määräaikainen taimenen kalastuksen kieltä

2. Taimenen kohdennettu kalastus järvialtailla kielletään järvilohen tavoin 1.6.–30.8. välisenä aikana.

perustelut: lämpimän veden aikaan aiheutetaan turhaan vaurioita ja kuolemia, joissa menetetään paitsi rasvaevällisiä myös rasvaeväleikattuja taimenia, vaikka niitä vapautettaisiin pyydyksistä

3. Rasvaeväleikatun taimenen alin pyyntimitta nostetaan 60 cm:iin.

perustelut: yhtenäinen rasvaeväleikatun taimenen 60 cm:n alin pyyntimitta suojaa ja ohjaa kalastusta etenkin viimeisten villien taimenten syönnösalueilla ja vaellusreiteillä vähentäen turhia kuolemia

4. Pinta- ja välivesiverkkojen pito kielletään taimenen vaellusreiteillä ja syönnösalueilla lukuun ottamatta alle 22 mm silmäharvuuden muikkuverkkoja.

perustelut: välivesipyynnillä tavoitellaan ulappa-alueella liikkuvia lohikaloja, joiden tila on erittäin heikko, siksi turhia kalastuskuolemia voidaan vähentää lopettamalla tämä pyynti

5. Taimenen vaellusreittien kapeikkoja rauhoitetaan yhteistyössä vesialueiden omistajien kanssa. Rauhoituksia on harkittava ajallisesti, paikallisesti ja/tai tiettyjä pyyntivälineitä koskeviksi.

perustelut: vaellusreittien ajallisilla, paikallisilla ja pyyntivälineitä koskevilla rajoituksilla voidaan vähentää turhia taimenten kuolemia niiden vaellusten aikana

6. Taimenen kärkikohteiden ja muiden lisääntymisalueiden virtavedet ja niiden suualueet rauhoitetaan kaikelta kalastukselta

perustelut: kalastuskuolemia on minimoitava tehokkaasti sekä kärkikohteissa ja niiden suualueilla, samoin kuin alueilla, missä taimenkantoja yritetään kotiuttaa ja/tai elvyttää. Rajauksista sovitaan alueellisissa yhteistyöryhmissä vuoden 2025 aikana.

7. Vaellustaimenen tärkeimmillä esiintymis- ja vaellusalueilla kielletään solmuväliltään 22–80 mm pohjaverkkojen käyttö alle 10 m vedessä 15.9.–15.10.

perustelut: taimenet liikkuvat yleisesti rantojen ja karien läheisellä penkoilla etenkin syyskaudella, jolloin ne jäävät helposti verkkoihin. Kuukauden kestävä rajoitus ei ole kohtuuton muulle kalastukselle, sillä siian ja kuhan kalastukseen jää lyhyt sesonki rajoitusajan jälkeen ennen jäiden tuloa.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Janne Tarkiainen, kalatalousasiantuntija, (lausunnon valmistelija)

Timo Haapasalo, tutkijatohtori, Itä-Suomen yliopisto, (lausunnon valmistelija)

SVK:n edustaja Vuoksen pohjoisessa kalatalouden yhteistyöryhmässä

Jaana Vetikko, toiminnanjohtajan sijainen